

Frågor och svar den 16.1.2023

Ukraina har en mycket brokig och splittrad historia. Efter Vladimir den storas tid på 1000-talet har den västra delen legat under Polen/Litauen och sedan under Österrike fram till första världskriget medan den östra delen legat under Ryssland och till en del under tatarerna/Turkiet. I den ryska delen spelade olika kosackgrupperingar en stor roll. Under inbördeskriget 1917-22 slets Ukraina sönder av olika krigförande grupperingar – vita och röda (båda inkluderande starka kosackformationer), en ukrainsk grupp representerande det ukrainska parlamentet rada som förklarade Ukraina självständigt, en annan ukrainsk grupp under frihetskämpen Mahno som en kort tid styrde över 5 miljoner ukrainare i södra Ukraina. Lägg till en stark rysk inflyttning i Donbassområdet under industrialiseringsperioden i slutet på 1800-talet får man en bild av ett mycket splittrat folk (också kyrkan är splittrad). En stor del talar i dag ukrainska och en nästan lika stor del ryska. Med tanke på allt detta frågar man sig om det kommer att vara möjligt att upprätthålla en stark ukrainsk identitet när kriget väl är över? Kriget har förenat ukrainarna men håller det?

Putin anser tydligen att hela Ukraina borde vara en del av Ryssland, men ett minimikrav är en del östliga oblast. Finns det fog för det, hur är Ukrainas gränser fastställda? Ukraina är indelat i 24 oblast. Fem av dessa utgör gränsland till Ryssland.

Gränsen har bestyrkts i upprepade avtal:

1. Budapestmanifestet 1994: Ukraina avstod från sin kärnvapenarsenal och dess säkerhet garanterades av Ryssland, USA, Britannien, Kina och Frankrike.
2. Vänskaps-, samarbets- och partnerskapsavtalet mellan Ryssland och Ukraina 1997.
3. Gränsavtalet 2003 undertecknades av presidenterna Putin och Kuchma.

Vet man om separatisterna i Donetsk och Luhansk bara är en liten grupp, eller representerar de en stor del av befolkningen?

Svar: Vi tror att separatisterna är en rätt liten grupp.

I vilket skede i historien och varför blev Moskva en betydande ort? Kiev var ju en stor stad och Moskva en liten ort fr.o.m 8-900-talet och flera århundraden framåt.

Svar: Johanna svarade delvis redan på frågan som bord 6 ställde innan. En orsak var att den fick en ledande ställning under tsarfurstendömet på 1400-talet och också placeringen av den ortodoxa kyrkan blev avgörande.

Vilken betydelse har tatarerna haft under historiens gång?

Svar: Deras betydelse har kanske inte varit så stor i.o.m. att de inte varit en enhetlig grupp utan bestått av flera undergrupper, som t.e.x. Volgatatarer och Krimtatarer, utspridda geografiskt på flera regioner

Finns det i Ukraina idag en enhetlig bild av landets historia eller kan man se skillnader i synsättet mellan den västra delen och den östra delen beroende på att historien har varit så olika i olika delar av landet.

Kiev var det religiösa och världsiga centret i Ryssland. Kiev var också en arvtogare till det Rusiska riket och arvtogare till Östrom sedan Östrom på 1400-talet av turkarna förvisats från Konstantinopel. Sedermera uppstod ett nytt allt starkare slaviskt maktcentrum i Moskva kring vad man kallade för Moskoviten. Den namnkunnigast ledaren var Ivan IV, också kallad Ivan den förskräcklige, som bl.a kuvade Novgorod på 1490 talet. Från Moskva ville man också kapa åt sig den ortodoxa kyrkan och lanserade sig såsom det tredje Rom. Nu har Putin igen satsat hårt på den ortodoxa kyrkan i Moskva bl.a. med patriark Kirill. I och för sig har den ortodoxa kyrkan alltid varit underställd den världsliga makten. Också tsarerna fick ju sin makt direkt av gud.

Hurudan är den aktuella stämningen i Ukraina i denna över 500 år gamla, eviga, konflikt?

Hade Novgorod någon betydelse i denna konflikt såsom en internationell handelsstad där också Tyska Hansan haft ett fotfäste?

Med beaktande av "brokigheten" och resultatet från folkomröstningen, så hur kan man tänka sig att en lösning av konflikten kan se ut?

Svar: Konflikten kommer antagligen att dra ut på tiden, hur länge är svårt att förutse, men antagligen blir resultatet en "fusen konflikt".

Har Ukraina dåligt utnyttjat sin 30 åriga självständighetstid genom att låta oligarker och andra lyckosökare göra landet super korrumpert. Har detta uppmuntrat ryssarna och försvagat västvärldens intressen?

Svar: Nu när Ukrainas nationalkänsla och demokratin har förstärkts vore det synnerligen viktigt, när nu kriget hoppeligen tar slut och västvärldens hjälp kan strömma in, att hjälpen utnyttjas på ett demokratiskt sätt utan korruption och oligarker!

Det har gjorts två Minskavtal - ett 2014 och ett 2015 - för att skapa en fredlig lösning av Donbaskonflikten som började i februari 2014 (samtidigt som annekteringen av Krim) med höga målsättningar för att lösa statusen för Donetsk och Luhansk. Parterna (Ryssland och Ukraina) har haft diametralt motsatta åsikter om tågordningen med hur t.ex. ett visst självstyre skulle kunna förverkligas och vad det i praktiken skulle innebära. Rysslands målsättning har länge varit att ha en rätt så fullständig kontroll över den politik som förs i Ukraina.